Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 26ης Μαρτίου 2026*

«Προδικαστική παραπομπή – Σήματα – Οδηγία 2008/95/ΕΚ – Άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο ζ′ – Λόγοι απαραδέκτου ή ακυρότητας σήματος – Σήμα δυνάμενο να παραπλανήσει το κοινό – Δερμάτινα είδη πολυτελείας – Σήμα το οποίο περιλαμβάνει αριθμό που γίνεται αντιληπτός από το ενδιαφερόμενο κοινό ως ένδειξη της χρονολογίας ίδρυσης μιας επιχείρησης – Συνειρμική παραπομπή, λόγω της παλαιότητας της χρονολογίας αυτής, σε μακραίωνη τεχνογνωσία η οποία προσδίδει ποιοτικό κύρος και εικόνα γοήτρου στο οικείο προϊόν – Παραπλανητική ένδειξη σχετική με τα χαρακτηριστικά του προϊόντος»

Στην υπόθεση C-412/24,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, την οποία υπέβαλε το Cour de cassation (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο, Γαλλία) με απόφαση της 5ης Ιουνίου 2024, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 10 Ιουνίου 2024, στο πλαίσιο της δίκης

Fauré Le Page Maroquinier SAS,

Fauré Le Page Paris SAS

κατά

Goyard ST-Honoré SAS,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους K. Λυκούργο, πρόεδρο τμήματος, O. Spineanu-Matei, S. Rodin (εισηγητή), N. Piçarra και N. Fenger, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: N. Αιμιλίου

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– η Fauré Le Page Maroquinier SAS και η Fauré Le Page Paris SAS, εκπροσωπούμενες από τον E. de Lamaze, avocat,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

– η Goyard ST-Honoré SAS, εκπροσωπούμενη από τον M. Le Guerer, avocat,

– η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την B. Dourthe, τον T. Stéhelin και την E. Timmermans,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τις C. Auvret και P. Němečková,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 27ης Νοεμβρίου 2025,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', της οδηγίας 2008/95/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2008, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων (ΕΕ 2008, L 299, σ. 25).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ, αφενός, της Fauré Le Page Maroquinier SAS και της Fauré Le Page Paris SAS και, αφετέρου, της Goyard ST-Honoré SAS, με αντικείμενο το κύρος δύο εθνικών σημάτων της Fauré le Page Paris, το οποίο αμφισβητείται λόγω του ενδεχομένως παραπλανητικού χαρακτήρα τους.

Το νομικό πλαίσιο

Το ενωσιακό δίκαιο

3 Η οδηγία 2008/95 καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε, από τις 15 Ιανουαρίου 2019, από την οδηγία (ΕΕ) 2015/2436 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2015, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων (ΕΕ 2015, L 336, σ. 1). Λαμβανομένου όμως υπόψη του χρόνου των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης, η οδηγία 2008/95 εξακολουθεί να έχει εφαρμογή στην προκειμένη υπόθεση.

4 Το άρθρο 3 της οδηγίας 2008/95 επιγραφόταν «Λόγοι απαραδέκτου ή ακυρότητας» και όριζε, στην παράγραφο 1, στοιχείο ζ', τα εξής:

«Δεν καταχωρίζονται ή, εάν έχουν καταχωρισθεί, είναι δυνατόν να κηρυχθούν άκυρα:

[…]

ζ) τα σήματα που θα μπορούσαν να παραπλανήσουν το κοινό, για παράδειγμα ως προς τη φύση, την ποιότητα ή τη γεωγραφική προέλευση του προϊόντος ή της υπηρεσίας».

Το γαλλικό δίκαιο

5 Το άρθρο L. 711-3 του code de la propriété intellectuelle (κώδικα διανοητικής ιδιοκτησίας, Γαλλία), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης, προέβλεπε τα εξής:

«Δεν μπορεί να γίνει δεκτό ως σήμα, ή στοιχείο σήματος, ένα σημείο:

[…]

c) που θα μπορούσε να παραπλανήσει το κοινό, ιδίως όσον αφορά τη φύση, την ποιότητα ή τη γεωγραφική προέλευση του προϊόντος ή της υπηρεσίας.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

6 Η εταιρία Maison Fauré Le Page είχε συσταθεί κατά το γαλλικό δίκαιο και ασκούσε δραστηριότητα αγοραπωλησίας όπλων, πυρομαχικών και δερμάτινων εξαρτημάτων στο Παρίσι (Γαλλία) από το έτος 1716 μέχρι τη λύση της, η οποία επήλθε στις 27 Νοεμβρίου 1992 και είχε ως συνέπεια τη μεταβίβαση της περιουσίας της στη μοναδική της μέτοχο, την εταιρία Saillard.

7 Η Fauré Le Page Paris είναι εταιρία που συστάθηκε κατά το γαλλικό δίκαιο και καταχωρίστηκε στο registre du commerce et des sociétés de Paris (εμπορικό και εταιρικό μητρώο Παρισίων) στις 14 Οκτωβρίου 2009. Στις 29 Οκτωβρίου 2009, αγόρασε από την Saillard τα δικαιώματα επί του γαλλικού σήματος «Fauré Le Page», το οποίο είχε κατατεθεί από την εταιρία αυτή στις 5 Ιουνίου 1989 για προϊόντα όπως, μεταξύ άλλων, «όπλα με λεπίδα· πυροβόλα όπλα και μέρη αυτών· πυρομαχικά και βλήματα· εκρηκτικές ύλες· στηρίγματα σκοποβολής· κιβώτια φυσιγγίων· δέρμα και απομιμήσεις δέρματος· μπαούλα και βαλίτσες».

8 Στις 17 Ιουνίου 2011, η Fauré Le Page Paris κατέθεσε δύο γαλλικά σήματα που περιείχαν την ένδειξη «Fauré Le Page Paris 1717» και καταχωρίστηκαν για προϊόντα όπως, μεταξύ άλλων, «δέρμα και απομιμήσεις δέρματος· μπαούλα και βαλίτσες· σάκοι ταξιδίου· τσάντες χειρός».

9 Στις 26 Οκτωβρίου 2012, η Goyard ST-Honoré, η οποία κατασκευάζει και εμπορεύεται είδη ταξιδίου και δερμάτινα είδη, ενήγαγε την Fauré Le Page Paris και την Fauré Le Page maroquinier (καλούμενες στο εξής, από κοινού: εταιρίες Fauré Le Page), τη δεύτερη ως δικαιούχο των σημάτων «Fauré Le Page Paris 1717», ζητώντας να κηρυχθούν άκυρα τα σήματα αυτά, λόγω του φερόμενου ως παραπλανητικού χαρακτήρα τους.

10 Με απόφαση της 4ης Οκτωβρίου 2016, το cour d’appel de Paris (εφετείο Παρισίων, Γαλλία) απέρριψε την έφεση που άσκησε η Goyard ST-Honoré κατά της πρωτόδικης αποφάσεως με την οποία είχε απορριφθεί η αγωγή της.

11 Με απόφαση της 27ης Ιουνίου 2018, το Cour de cassation (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο, Γαλλία) αναίρεσε την εφετειακή απόφαση.

12 Με απόφαση την οποία εξέδωσε στις 23 Νοεμβρίου 2021, κατόπιν αναπομπής από το Cour de cassation (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο), το cour d’appel de Paris (εφετείο Παρισίων) κήρυξε τα επίμαχα σήματα άκυρα λόγω σοβαρού κινδύνου παραπλάνησης των καταναλωτών.

13 Με την ως απόφαση, το cour d'appel de Paris (εφετείο Παρισίων) έκρινε ότι η μνεία «Paris 1717», η οποία περιλαμβάνεται στα επίμαχα σήματα, παραπέμπει στον τόπο και στον χρόνο ίδρυσης της Maison Fauré Le Page και θα μπορούσε να δημιουργήσει στο κοινό την πεποίθηση ότι υφίσταται αδιάλειπτη συνέχεια δραστηριοτήτων από το 1717 καθώς και μεταβίβαση της τεχνογνωσίας της αρχικής επιχείρησης στην Fauré Le Page Paris, όπερ αποτελούσε, κατά την αντίληψη του ενδιαφερόμενου κοινού, εχέγγυο ποιότητας των προϊόντων που προσδιορίζονται από τα σήματα αυτά. Το εφετείο επισήμανε, εξάλλου, ότι η Maison Fauré Le Page είχε παύσει να ασκεί τη δραστηριότητα αγοραπωλησίας όπλων, πυρομαχικών και δερμάτινων εξαρτημάτων το 1992, άρα η Fauré Le Page Paris, εταιρία συσταθείσα το 2009, δεν συνέχιζε τη δραστηριότητα της αρχικής επιχείρησης. Τέλος, το εφετείο πρόσθεσε ότι για τον μέσο καταναλωτή δερμάτινων ειδών πολυτελείας, όπως εκείνα τα οποία εμπορεύονται οι εταιρίες Fauré Le Page, η χρήση μακραίωνης τεχνογνωσίας συνιστά καθοριστικό παράγοντα στην απόφασή του για το αν θα αγοράσει το προϊόν ή όχι.

14 Οι εταιρίες Fauré Le Page άσκησαν αναίρεση κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του Cour de cassation (Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου), το οποίο είναι το αιτούν δικαστήριο στην υπό κρίση υπόθεση.

15 Ενώπιον του αναιρετικού δικαστηρίου, οι εταιρίες Fauré Le Page υποστηρίζουν, μεταξύ άλλων, ότι, για να θεωρηθεί ένα σήμα απατηλό, πρέπει να είναι ικανό να παραπλανήσει τον καταναλωτή ως προς τα χαρακτηριστικά των προϊόντων ή των υπηρεσιών που προσδιορίζει, και όχι ως προς τα χαρακτηριστικά του δικαιούχου του. Τα επίμαχα σήματα, όμως, δεν περιγράφουν κανένα ειδικό χαρακτηριστικό των δερμάτινων ειδών που προσδιορίζουν, δεδομένου ότι περιορίζονται, το πολύ, στη μετάδοση μιας γενικής ιδέας ποιοτικής ανωτερότητας, οπότε είναι αδύνατον να θεωρηθούν παραπλανητικά, κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', της οδηγίας 2008/95, το οποίο μεταφέρθηκε στη γαλλική έννομη τάξη με το άρθρο L-711-3, στοιχείο c, του κώδικα διανοητικής ιδιοκτησίας.

16 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι θα μπορούσε να είναι συμβατή με το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', της οδηγίας 2008/95 η ερμηνεία του cour d'appel de Paris (εφετείου Παρισίων), το οποίο έκρινε ότι είναι παραπλανητικό να μεταφέρονται, μέσω του σημείου που κατατέθηκε ως σήμα, ψευδείς πληροφορίες ως προς την επιχείρηση η οποία εμπορεύεται τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που προσδιορίζονται από το σήμα, με συνέπεια ο μέσος καταναλωτής να συνάγει ότι πρόκειται για προϊόντα ή υπηρεσίες ιδιαίτερης ποιότητας ή γοήτρου.

17 Πέραν τούτου, κατά το αιτούν δικαστήριο, ο απατηλός χαρακτήρας ενός σήματος δεν περιορίζεται μόνο στη μεταφορά ενός παραπλανητικού μηνύματος αποκλειστικώς όσον αφορά τα χαρακτηριστικά των προϊόντων ή των υπηρεσιών που προσδιορίζονται από το σήμα, αλλά μπορεί να απορρέει και από χαρακτηριστικά της ίδιας της επιχείρησης που είναι δικαιούχος του σήματος, όπως, παραδείγματος χάριν, από την παλαιότητά της, εφόσον ο καταναλωτής είναι πιθανόν να συναγάγει από την αναληθή πληροφορία που μεταφέρεται κατ' αυτόν τον τρόπο ότι το προϊόν το οποίο φέρει το συγκεκριμένο σήμα έχει ορισμένες ιδιότητες ή ιδιαίτερο γόητρο που μπορούν να επηρεάσουν την απόφαση αγοράς στην οποία θα προβεί.

18 Το αιτούν δικαστήριο υπενθυμίζει επ' αυτού ότι, σύμφωνα με την απόφαση της 23ης Απριλίου 2009, Copad (C-59/08, EU:C:2009:260, σκέψεις 24 έως 26), η ποιότητα των προϊόντων γοήτρου δεν εκτιμάται μόνο με βάση τα υλικά τους χαρακτηριστικά, αλλά και υπό το πρίσμα της αίγλης και της εικόνας γοήτρου που τους προσδίδουν μια αίσθηση πολυτέλειας.

19 Επιπλέον, το αιτούν δικαστήριο, μολονότι αναγνωρίζει ότι η απόφαση της 30ής Μαρτίου 2006, Emanuel (C-259/04, EU:C:2006:215), είναι δυνατόν να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ένα σήμα δεν είναι ικανό να παραπλανήσει το κοινό εάν η φερόμενη ως ψευδής πληροφορία την οποία μεταφέρει το σήμα σχετίζεται με την επιχείρηση που κατασκευάζει τα προϊόντα, και όχι με τα ίδια τα προϊόντα, παρά ταύτα επισημαίνει ότι η προαναφερθείσα απόφαση αφορούσε την ειδική περίπτωση σήματος αποτελούμενου από το όνομα δημιουργού, οπότε η συλλογιστική την οποία ανέπτυξε το Δικαστήριο στην εν λόγω απόφαση δεν μπορεί κατ' ανάγκην να επεκταθεί πέραν των ιδιαίτερων περιστάσεων της υποθέσεως εκείνης.

20 Κατά το αιτούν δικαστήριο, από τις διαπιστώσεις του cour d'appel de Paris (εφετείου Παρισίων) προκύπτει ότι τα προϊόντα που εμπορεύονται οι εταιρίες Fauré Le Page εμπίπτουν στον τομέα των δερμάτινων ειδών πολυτελείας, ότι τα επίμαχα σήματα γίνονται αντιληπτά από το ενδιαφερόμενο κοινό ως δήλωση του δικαιούχου τους ότι η επιχείρησή του δραστηριοποιείται εδώ και αιώνες στον ως άνω τομέα, παρότι τούτο δεν ισχύει, και ότι η αναληθής πληροφορία που μεταφέρεται κατ' αυτόν τον τρόπο είναι ικανή να επηρεάσει την απόφαση αγοράς των καταναλωτών των προϊόντων που προσδιορίζονται από τα επίμαχα σήματα, δεδομένου ότι οι καταναλωτές δερμάτινων ειδών πολυτελείας αποδίδουν στην ιστορία και την παλαιότητα της επιχείρησης που τα εμπορεύεται εξέχουσα σημασία, ως στοιχεία ενδεικτικά της υψηλής ποιότητας και του ιδιαίτερου γοήτρου των προϊόντων της.

21 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Cour de cassation (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Κατ' ορθήν ερμηνεία του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', της [οδηγίας 2008/95], αρκεί η αναγραφή [ενός φανταστικ[ού] [έτους] σε σήμα, το οποίο προβάλλει αναληθείς πληροφορίες σχετικά με τη μακροχρόνια παράδοση, την αξιοπιστία και την τεχνογνωσία του κατασκευαστή των προϊόντων και, επομένως, σχετικά με ένα από τα μη υλικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα των εν λόγω προϊόντων, για να στοιχειοθετηθεί η ύπαρξη πραγματικής παραπλανήσεως ή επαρκώς σοβαρού κινδύνου παραπλανήσεως του καταναλωτή;

2) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα, έχει το άρθρο αυτό την έννοια:
   α) ότι ένα σήμα μπορεί να θεωρηθεί παραπλανητικό όταν υπάρχει κίνδυνος ο καταναλωτής των προϊόντων και των υπηρεσιών που προσδιορίζει να σχηματίσει την πεποίθηση ότι ο δικαιούχος του συγκεκριμένου σήματος έχει μακραίωνη παράδοση στην παραγωγή των εν λόγω προϊόντων, προσδίδοντας γόητρο στα προϊόντα αυτά, μολονότι αυτό δεν ισχύει;
   β) ότι, προκειμένου να γίνει δεκτό ότι υφίσταται πραγματική παραπλάνηση ή αρκούντως σοβαρός κίνδυνος παραπλανήσεως του καταναλωτή, όπερ συνιστά προϋπόθεση για να κριθεί ότι ένα σήμα είναι παραπλανητικό, πρέπει το σήμα να προσδιορίζει κατά τρόπο αρκούντως συγκεκριμένο τα πιθανά χαρακτηριστικά των προϊόντων και των υπηρεσιών για τα οποία καταχωρίστηκε, ούτως ώστε ο καταναλωτής στον οποίο απευθύνεται να σχηματίσει την πεποίθηση ότι τα προϊόντα και οι υπηρεσίες έχουν ορισμένα χαρακτηριστικά τα οποία στην πραγματικότητα δεν διαθέτουν;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

22 Με τα ερωτήματά του, τα οποία πρέπει να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', της οδηγίας 2008/95 έχει την έννοια ότι, όταν ένα σήμα περιλαμβάνει αριθμό ο οποίος δύναται να γίνει αντιληπτός από το ενδιαφερόμενο κοινό ως ένδειξη της χρονολογίας ίδρυσης μιας επιχείρησης και παραπέμπει συνειρμικά, λόγω της παλαιότητας της χρονολογίας αυτής, σε μακραίωνη τεχνογνωσία που προσδίδει ποιοτικό κύρος και εικόνα γοήτρου στα προϊόντα για τα οποία έχει καταχωριστεί το σήμα, παρότι δεν υφίσταται τεχνογνωσία τέτοιας χρονικής έκτασης, μπορεί να συναχθεί εξ αυτού ότι το σήμα είναι ικανό να παραπλανήσει το κοινό, κατά την έννοια της ως άνω διατάξεως.

23 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', της οδηγίας 2008/95 ορίζει ότι δεν καταχωρίζονται, ή αν έχουν καταχωριστεί, είναι δυνατόν να κηρυχθούν άκυρα τα σήματα που θα μπορούσαν να παραπλανήσουν το κοινό, για παράδειγμα ως προς τη φύση, την ποιότητα ή τη γεωγραφική προέλευση του προϊόντος ή της υπηρεσίας.

24 Υπενθυμίζεται ότι, προκειμένου να διαπιστωθεί, σύμφωνα με την προαναφερθείσα διάταξη, ότι ένα σήμα έχει καταχωριστεί κατά παράβαση του λόγου απαραδέκτου ο οποίος συνδέεται με τον κίνδυνο παραπλάνησης, πρέπει να αποδειχθεί ότι το σημείο που κατατέθηκε με σκοπό να καταχωριστεί ως σήμα δημιουργούσε καθεαυτόν τέτοιον κίνδυνο, η δε μεταγενέστερη διαχείρισή του δεν ασκεί επιρροή ως προς το ζήτημα (πρβλ. απόφαση της 8ης Ιουνίου 2017, W. F. Gözze Frottierweberei και Gözze, C-689/15, EU:C:2017:434, σκέψεις 55 και 56).

25 Εξάλλου, η ακυρότητα δυνάμει της εν λόγω διατάξεως προϋποθέτει ότι διαπιστώνεται, βάσει των περιστάσεων της συγκεκριμένης υποθέσεως, ότι υπάρχει πραγματική παραπλάνηση ή αρκούντως σοβαρός κίνδυνος παραπλάνησης του κοινού (πρβλ. αποφάσεις της 30ής Μαρτίου 2006, Emanuel, C-259/04, EU:C:2006:215, σκέψη 47, και της 8ης Ιουνίου 2017, W. F. Gözze Frottierweberei και Gözze, C-689/15, EU:C:2017:434, σκέψη 54).

26 Όπως επισήμανε δε, κατ' ουσίαν, ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 33 έως 41 των προτάσεών του, και όπως προκύπτει τόσο από το γράμμα του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', της οδηγίας 2008/95, το οποίο περιέχει ενδεικτική απαρίθμηση των χαρακτηριστικών των προϊόντων ή των υπηρεσιών, όσο και από τον σκοπό της διατάξεως, που θέτει στο στόχαστρο την παραπλάνηση η οποία είναι εγγενής στο σήμα που καταχωρίστηκε ήδη ή κατατέθηκε προκειμένου να καταχωριστεί ως σήμα, η διαπίστωση ότι ένα σήμα «θα μπορούσε να παραπλανήσει το κοινό», κατά την έννοια της ως άνω διατάξεως, πρέπει να στηρίζεται στην ύπαρξη ή στον κίνδυνο παραπλάνησης σε σχέση με κάποιο χαρακτηριστικό των προϊόντων ή των υπηρεσιών που προσδιορίζει το σήμα. Ως εκ τούτου, ο λόγος απαραδέκτου και ακυρότητας του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', της οδηγίας 2008/95 δεν έχει εφαρμογή, μεταξύ άλλων, σε περιπτώσεις στις οποίες το επίμαχο σήμα δύναται να παραπλανήσει το κοινό σε σχέση με κάποιο χαρακτηριστικό του δικαιούχου του, αλλά όχι σε σχέση με κάποιο χαρακτηριστικό των προϊόντων ή των υπηρεσιών που προσδιορίζονται από το σήμα.

27 Εν προκειμένω, μολονότι, όπως προεκτέθηκε στη σκέψη 13 της παρούσας αποφάσεως, το cour d'appel de Paris (εφετείο Παρισίων) έκρινε ότι ένα σημείο που συνδυάζει χρονολογία και όνομα μιας πόλης μπορεί, κατά την αντίληψη του ενδιαφερόμενου κοινού, να παραπέμπει συνειρμικά στον χρόνο και στον τόπο ίδρυσης της επιχείρησης του δικαιούχου του σήματος, τα δύο αυτά στοιχεία δεν συνιστούν, καθεαυτά, χαρακτηριστικά των προϊόντων που διατίθενται στο εμπόριο από τις εταιρίες Fauré Le Page.

28 Πάντως, από τη σκέψη 20 της παρούσας αποφάσεως προκύπτει ότι το ίδιο δικαστήριο είχε κρίνει επίσης ότι τα προϊόντα τους εμπίπτουν στον τομέα των δερμάτινων ειδών πολυτελείας, ότι τα επίμαχα σήματα γίνονται αντιληπτά από το ενδιαφερόμενο κοινό ως δήλωση του δικαιούχου τους ότι η επιχείρησή του δραστηριοποιείται εδώ και αιώνες στον συγκεκριμένο τομέα, παρότι τούτο δεν ισχύει, και ότι η αναληθής πληροφορία που μεταφέρεται κατ' αυτόν τον τρόπο είναι ικανή να επηρεάσει την απόφαση αγοράς των καταναλωτών των προϊόντων που προσδιορίζονται από τα επίμαχα σήματα, δεδομένου ότι οι καταναλωτές δερμάτινων ειδών πολυτελείας αποδίδουν στην ιστορία και την παλαιότητα της επιχείρησης που τα εμπορεύεται εξέχουσα σημασία, ως στοιχεία ενδεικτικά της υψηλής ποιότητας και του ιδιαίτερου γοήτρου των προϊόντων της.

29 Όπως όμως παρατήρησε, κατ' ουσίαν, ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 43 των προτάσεών του, η αναγραφή, σε εμπορικό σήμα, ενός αριθμού που γίνεται αντιληπτός από το ενδιαφερόμενο κοινό ως χρονολογία ίδρυσης μιας επιχείρησης μπορεί, ενδεχομένως, να παραπέμπει συνειρμικά σε ιδιαίτερη τεχνογνωσία η οποία αποτελεί εχέγγυο ποιότητας του προσδιοριζόμενου από το σήμα προϊόντος και συμβάλλει στο να του προσδώσει μια εικόνα γοήτρου. Δεδομένου ότι η ποιότητα του προϊόντος καταλέγεται μεταξύ των χαρακτηριστικών που μνημονεύονται ενδεικτικώς στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', της οδηγίας 2008/95 και ότι, στον τομέα των ειδών πολυτελείας, η ποιότητα μπορεί να συνάγεται από την αίγλη και την εικόνα γοήτρου που έχει το προϊόν (πρβλ. απόφαση της 23ης Απριλίου 2009, Copad, C-59/08, EU:C:2009:260, σκέψη 24), είναι πράγματι δυνατόν να διαπιστωθεί ότι υπάρχει πραγματική παραπλάνηση ή αρκούντως σοβαρός κίνδυνος παραπλάνησης του κοινού, κατά την έννοια της ως άνω διατάξεως, όταν δεν υφίσταται τεχνογνωσία τέτοιας χρονικής έκτασης και, επομένως, ούτε το ποιοτικό κύρος ούτε η εικόνα γοήτρου που συσχετίζονται με αυτήν ή απορρέουν από αυτήν.

30 Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να εκτιμήσει, υπό το φως του συνόλου των περιστάσεων της υπό κρίση υποθέσεως, αν ο αριθμός που αναγράφεται στα σήματα τα οποία ζητείται να κηρυχθούν άκυρα γίνεται αντιληπτός από το ενδιαφερόμενο κοινό ως χρονολογία ίδρυσης μιας επιχείρησης και παραπέμπει συνειρμικά σε ιδιαίτερη, παραδείγματος χάριν μακραίωνη, τεχνογνωσία που προσδίδει ποιοτικό κύρος και εικόνα γοήτρου στα προϊόντα για τα οποία έχουν καταχωριστεί τα σήματα. Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο θα πρέπει να εξετάσει καθένα από τα σήματα στο σύνολό του, λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, την παρουσία σε αυτά της λέξης «Paris», πέραν του αριθμού 1717, όπως επίσης και το μήνυμα που μεταφέρουν στο ενδιαφερόμενο κοινό.

31 Κατόπιν όλων των ανωτέρω σκέψεων, στα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', της οδηγίας 2008/95 έχει την έννοια ότι, όταν ένα σήμα περιλαμβάνει αριθμό ο οποίος δύναται να γίνει αντιληπτός από το ενδιαφερόμενο κοινό ως ένδειξη της χρονολογίας ίδρυσης μιας επιχείρησης και παραπέμπει συνειρμικά, λόγω της παλαιότητας της χρονολογίας αυτής, σε μακραίωνη τεχνογνωσία που προσδίδει ποιοτικό κύρος και εικόνα γοήτρου στα προϊόντα για τα οποία έχει καταχωριστεί το σήμα, παρότι δεν υφίσταται τεχνογνωσία τέτοιας χρονικής έκτασης, μπορεί να συναχθεί εξ αυτού ότι το σήμα είναι ικανό να παραπλανήσει το κοινό, κατά την έννοια της εν λόγω διατάξεως.

Επί των δικαστικών εξόδων

32 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφαίνεται:

Το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', της οδηγίας 2008/95/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2008, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων,

έχει την έννοια ότι:

όταν ένα σήμα περιλαμβάνει αριθμό ο οποίος δύναται να γίνει αντιληπτός από το ενδιαφερόμενο κοινό ως ένδειξη της χρονολογίας ίδρυσης μιας επιχείρησης και παραπέμπει συνειρμικά, λόγω της παλαιότητας της χρονολογίας αυτής, σε μακραίωνη τεχνογνωσία που προσδίδει ποιοτικό κύρος και εικόνα γοήτρου στα προϊόντα για τα οποία έχει καταχωριστεί το σήμα, παρότι δεν υφίσταται τεχνογνωσία τέτοιας χρονικής έκτασης, μπορεί να συναχθεί εξ αυτού ότι το σήμα είναι ικανό να παραπλανήσει το κοινό, κατά την έννοια της προαναφερθείσας διατάξεως.

(υπογραφές)